

Khái lược về Đức Phật Thầy Tây An và đạo Bửu Sơn Kỳ Hương

ISSN: 2734-9195 08:05 22/09/2026

Khi Học Phật - Tu Nhân trở thành nếp sống, hương lành Bửu Sơn Kỳ Hương vẫn tiếp tục lan xa qua những con người biết thương nhau, biết nhớ ơn và cùng nhau làm đẹp cuộc đời.

Nhân lễ Tưởng niệm 170 năm ngày Đức Phật Thầy Tây An viên tịch (12/08/Bính Thìn-1856 - 12/08/2026 - Bính Ngọ).

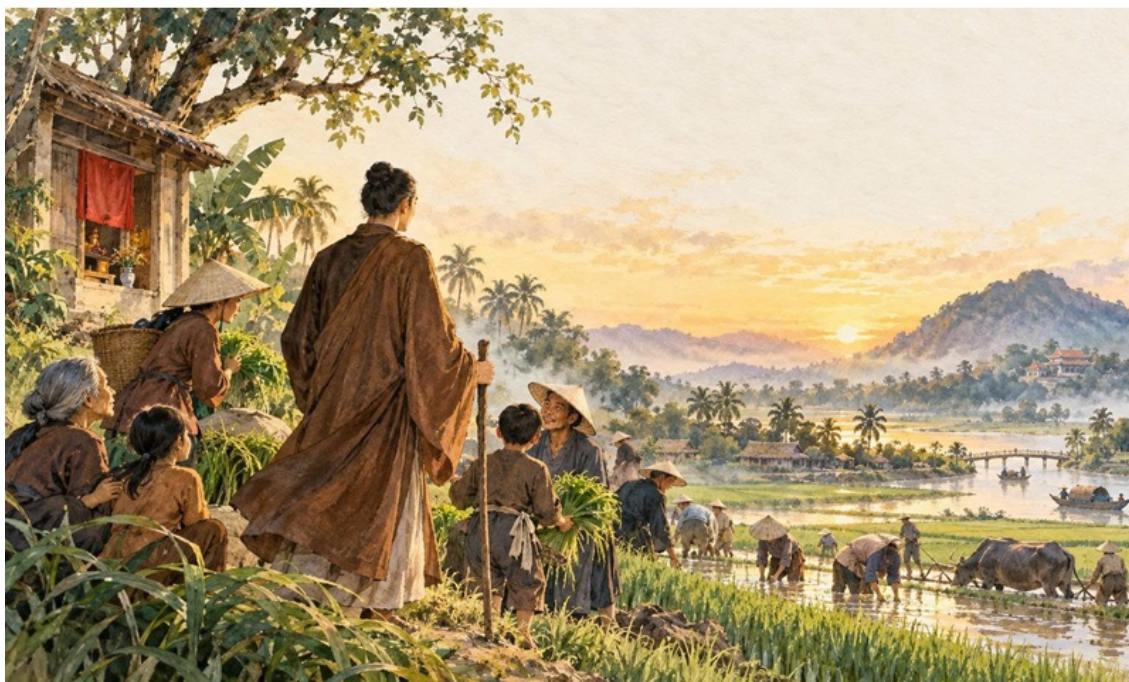
170 năm đã trôi qua kể từ ngày Đức Phật Thầy Tây An viên tịch. Trong làn hương tưởng niệm, chúng ta thành kính ôn lại hành trạng của một bậc khai đạo đã đem lòng thương người và lời khuyên hướng thiện đến với cư dân Nam Bộ giữa những năm tháng gian khó.

Di sản Ngài để lại không chỉ nằm trong những dấu tích thờ tự, mà còn sống trong một nếp đạo gần gũi với con người: học Phật để sáng lòng, tu nhân để vẹn nghĩa, giúp đời bằng những việc làm thiết thực.

Hành trạng và pháp mạch

Đức Phật Thầy Tây An được biết đến với tục danh là Đoàn Minh Huyền (1807-1856), quê ở vùng Tòng Sơn, thuộc đất Đồng Tháp ngày nay.

Ngài là người khai sáng đạo Bửu Sơn Kỳ Hương vào giữa thế kỷ XIX, trong ký ức của tín đồ và dân gian, hình ảnh Ngài gắn với việc cứu giúp người bệnh, khuyên dân làm lành và quy tụ những người cùng chung sức gây dựng cuộc sống nơi vùng đất mới.

Ảnh do AI tạo

Theo mộ bia của Ngài trong khuôn viên Tây An Cổ Tự, dưới chân núi Sam, Châu Đốc, Ngài sinh ngày 15 tháng Mười năm Đinh Mão (1807) và viên tịch ngày 12 tháng Tám năm Bính Thìn (1856), đều theo Âm lịch. Mộ bia có dòng chữ:

嗣臨濟家譜三十八世□ 上法下藏姓段□ 法名明暄道號覺靈之座□

Dịch sang Hán Việt: “Tự Lâm Tế gia phổ tam thập bát thế, húy thượng Pháp hạ Tạng, tính Đoàn, pháp danh Minh Huyền, đạo hiệu Giác Linh chi tọa.” Dòng chữ ấy lưu giữ dấu ấn pháp mạch Lâm Tế đời thứ ba mươi tám cùng những danh xưng gắn với Ngài.

Người đời tôn kính gọi Ngài là Phật Thầy Tây An. Danh xưng ấy gợi nhớ một người thầy đem lời dạy đạo đến giữa nhân gian: thấy người đau thì tìm cách xoa dịu, thấy người khó thì cùng tìm lối mưu sinh, thấy lòng người nghiêng ngả thì khuyên quay về điều thiện.

Từ sự gần gũi với dân chúng ấy, đạo Bửu Sơn Kỳ Hương dần bén rễ và lan tỏa trong đời sống tinh thần vùng Tây Nam Bộ.

Học Phật - Tu Nhân: đạo lý bắt đầu từ việc làm người

Tinh thần **Học Phật - Tu Nhân** đặt việc tu sửa con người ở ngay giữa cuộc sống hằng ngày. Học Phật là học soi lại tâm mình, nuôi dưỡng trí sáng và lòng từ. Tu Nhân là giữ đạo hiếu với cha mẹ, sống ngay thẳng, làm lành lánh dữ và

cư xử có tình có nghĩa với mọi người.

Người biết tu có thể bắt đầu từ một lời chân thật, một việc làm công bằng, một bàn tay đưa ra khi người khác gặp nạn. Giữa ruộng đồng, trong mái ấm gia đình hay nơi xóm làng, mỗi cuộc gặp gỡ đều là một dịp thực hành đạo lý. Lòng từ bi, khi trở thành hành động, mới thực sự đem lại hơi ấm cho đời.

Tứ đại trọng ân: nhớ ơn để sống cho xứng đáng

Đạo Bửu Sơn Kỳ Hương đề cao việc đền đáp tứ đại trọng ân: ân tổ tiên, cha mẹ; ân đất nước; ân Tam Bảo; và ân đồng bào, nhân loại. Bốn mối ân ấy nhắc con người nhìn lại những nguồn cội đã nuôi dưỡng đời mình. Ta lớn lên nhờ công sinh thành, được sống trên quê hương do bao thế hệ vun bồi, được soi đường bởi đạo lý và được nâng đỡ bởi tình người.

Hiếu kính cần được thể hiện khi cha mẹ còn hiện diện. Lòng yêu nước cần đi cùng ý thức gìn giữ, xây dựng quê hương. Kính trọng Tam Bảo cần soi vào cách mình sống mỗi ngày. Thương đồng bào cần được chứng thực khi có người lâm cảnh hoạn nạn. Ơn sâu không thể đáp chỉ bằng lời; phải đáp bằng một đời sống có trách nhiệm.

Hành đạo giữa đời, cùng dân an cư

Trong hành trạng Đức Phật Thầy Tây An, việc hướng đạo gắn liền với việc chăm lo đời sống dân chúng. Các tư liệu về An Giang ghi nhận Ngài cùng đệ tử hướng dẫn người dân khẩn hoang, trồng trọt, lập nơi cư trú. Chùa Phật Thới Sơn, chùa Phước Điền và đình Thới Sơn là những địa điểm còn gắn với ký ức về giai đoạn ấy.

Giúp một người bớt khổ, theo tinh thần đó, cũng là giúp họ có đất để cày, có nơi để ở, có cộng đồng để nương tựa và có niềm tin để gây dựng ngày mai. Hạt giống gieo xuống ruộng đồng nuôi sống con người; hạt giống thiện lành gieo vào lòng người nuôi lớn nghĩa đồng bào. Từ việc dựng nhà, mở đất đến việc khuyên nhau sống tốt, đạo và đời cùng được chăm bón.

Nếp đạo giản dị, ảnh hưởng lâu dài

Trong truyền thống Bửu Sơn Kỳ Hương, hình thức thờ phượng giản dị, gắn với trần điều, hướng người tín đồ về lòng thành và sự tu sửa bản thân. Nếp đạo ấy nhắc rằng sự tu tập được nhận biết qua tâm ý và hành vi: con người có bớt ích kỷ, biết sống ngay thật và biết thương người hơn hay không.

Sau khi Đức Phật Thầy Tây An viên tịch, tư tưởng của Ngài tiếp tục hiện diện trong đời sống tín ngưỡng Nam Bộ và ảnh hưởng đến những truyền thống ra đời về sau, trong đó có Tứ Ân Hiếu Nghĩa và Phật giáo Hòa Hảo. Mỗi truyền thống có lịch sử và bản sắc riêng; nơi gặp gỡ là sự coi trọng việc tu sửa con người, báo đáp ân nghĩa và hành đạo giữa cuộc đời.

Một nén tâm hương tưởng niệm

Hằng năm, ngày 12 tháng Tám Âm lịch là dịp tín đồ và người dân tưởng niệm Đức Phật Thầy Tây An. Trở về với dấu xưa cũng là dịp mỗi người tự hỏi: ta đã sống hiếu nghĩa hơn với cha mẹ chưa, đã biết san sẻ với người hoạn nạn chưa, đã góp được điều gì tốt đẹp cho nơi mình đang sống?

Thành kính tưởng niệm Ngài, chúng ta dâng nén tâm hương bằng một đời sống lương thiện và hữu ích. Khói hương có thể tan theo gió; một việc lành làm bằng lòng chân thành có thể còn ấm mãi trong đời người. Khi Học Phật - Tu Nhân trở thành nếp sống, hương lành Bửu Sơn Kỳ Hương vẫn tiếp tục lan xa qua những con người biết thương nhau, biết nhớ ơn và cùng nhau làm đẹp cuộc đời.

Thích Vân Phong (tổng hợp, biên soạn)